

27.5.2026

OKV/1244/22/2026

OKV/1244/22/2026-OKV-4

VALTIONEUVOSTON OIKEUSKANSLERI

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Viite:

Puolustusvaliokunnan lausuntopyyntö ja kutsu kuulemiseen 28.5.2026

Asia:

Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta (HE 72/2026)

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta (VNS 2/2026 vp)

Aluksi

Puolustuslakivaliokunta on pyytänyt lausuntoani hallituksen esityksestä eduskunnalle ydinenergialain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta. Olen antanut hallituksen esitysluonnoksesta lausunnon osana oikeuskanslerille perustuslain 108 §:n perusteella kuuluvaa ennakollista perustuslainmukaisuuden valvontaa ja lainvalmistelun laillisuusvalvontaa. Eduskunnan käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on myös tarkastettu oikeuskanslerinvirastossa osana valtioneuvoston yleisistunnon päätöksenteon ennakollista laillisuusvalvontaa. Olen esittänyt huomioitani hallituksen esitysluonnokseen ennen valtioneuvoston yleisistunnon päätöksentekoa. Keskeisimmät huomioni ennakollisessa laillisuusvalvonnassa ovat koskeneet päätöksentekomenettelyjen kuvausta hallituksen esityksessä. Tuossa yhteydessä olen arvioinut, että esitys nyt eduskunnalle annetussa

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

muodossa täyttää ne vaatimukset, joita eduskunnalle annettavan hallituksen esityksen tulee valtioneuvostossa siitä päätettäessä täyttää.

Puolustuslakivaliokunnan käsiteltävänä on myös valtioneuvoston ajankohtaiselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta, joka myös on tarkastettu oikeuskanslerinvirastossa osana valtioneuvoston yleisistunnon päätöksenteon ennakollista laillisuusvalvontaa. Selonteko annetaan eduskunnalle Suomen perustuslain 44 §:n nojalla. Ennakollisen laillisuusvalvonnan osalta keskeistä oli, että selonteko on valmisteltu asianmukaisesti ulkoministerin johdolla yhteistyössä tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden kanssa. Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta ovat antaneet työlle poliittisen ohjauksen, ja vuoropuhelua on käyty myös eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan kanssa. Lisäksi kansalaisyhteiskuntaa on kuultu. Selonteossa sitoudutaan vahvasti sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään ja kansainvälisen oikeuden noudattamisen puolustamiseen.

Keskityn lausunnossani puolustusvaliokunnan pyyntöön arvioida hallituksen esityksen perusteluihin sisältyvää kansallista päätöksentekomekanismia sekä Suomen ja Yhdysvaltain väliseen puolustusyhteistyösopimukseen (Defence Cooperation Agreement, DCA) sisältyvää konsultaatiovelvoitetta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ydinräjähteen tuominen Suomeen tai sen kuljettaminen, toimittaminen tai hallussapito Suomessa olisi jatkossa mahdollista, jos se liittyisi Suomen sotilaalliseen puolustukseen, Naton yhteiseen puolustukseen tai puolustusyhteistyöhön. Tämä toteutettaisiin kumoamalla ydinenergialain ydinräjähteiden kieltoa koskeva säännös ja muuttamalla rikoslain ydinräjähdერიkosta koskevaa pykälää siten, että pykälässä säädettäisiin niistä poikkeusperusteista, jotka oikeuttaisivat ydinräjähteen tuomisen Suomeen taikka sen kuljettamisen, toimittamisen tai hallussapidon Suomessa. Teon tulisi tällöin perustua Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, jota toteutetaan osana Pohjois-Atlantin liiton yhteistä puolustusta tai puolustusyhteistyötä, Pohjois-Atlantin liiton yhteiseen puolustukseen tai puolustusyhteistyöhön. Lisäksi edellytettäisiin, että kunkin kohdan mukainen toiminta tapahtuu sitä koskevan päätöksenteko- tai sopimusjärjestelmän mukaisesti.

Valmistelun aikana arvioitiin myös mahdollisuutta säätää erillisestä päätöksenteosta ydinräjähteiden kiellosta poikkeamiseksi tapauskohtaisesti. Tästä kuitenkin luovuttiin, koska päätöksenteosta on jo kansallista sääntelyä. Lisäksi tilanteet, joissa mahdollinen päätös jouduttaisiin tekemään, voivat esityksen mukaan olla keskenään hyvin erilaisia ja moninaisia, eikä yhden mallin mukainen päätöksentekomekanismi olisi tarpeeksi joustava.

Olen lausunnossani puolustusministeriölle katsonut, että nähdäkseni hallituksen esitysluonnoksen perusteella jäi liian avoimeksi ja tulkinnanvaraiseksi se, missä menettelyssä ydinräjähteen tuomisesta Suomeen tai sen kuljettamisesta, toimittamista tai hallussapidosta Suomessa päätettäisiin, ja tältä osin esityksen perustelut edellyttivät vielä merkittävästikin täydentämistä. Katsoin, että päätöksentekomenettelyjä olisi tarpeen jatkovalmistelussa avata sen mukaan kuin se on mahdollista. Eduskunnan Suomen perustuslain 47 §:ssä säädetyn tiedonsaantioikeuden näkökulmasta hallituksen esityksessä oli mielestäni tarpeen käsitellä ainakin pääasiallisia Naton yhteistoimintaan liittyviä, ydinräjähteitä koskevissa päätöksentekotilanteita ja -menettelyjä sekä eduskunnan roolia niissä.

Käytettävissäni on ollut lausuntokierroksen jälkeen ja ennen valtioneuvoston yleisistunnon päätöksentekoa esitysluonnos, johon olen esittänyt huomioitani osana valtioneuvoston yleisistunnon päätöksenteon ennakkollista laillisuusvalvontaa. Pidin edelleen tärkeänä, että esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestykseen käsittelevässä jaksossa käsiteltäisiin eduskunnan tiedonsaantioikeuden asianmukaiseksi huomioon ottamiseksi keskeisimmät ydinaseita koskevat kansallisen päätöksenteon tilanteet ja erityisesti eduskunnan rooli niissä. Näitä olisivat ainakin osallistuminen päätöksentekoon Naton ydinasepolitiikan suunnitteluryhmässä sellaisen suunnitelman hyväksymisessä, jossa Suomen aluetta voitaisiin käyttää ydinaseen kauttakulkuun, ydinaseiden kauttakuljetus Suomen alueen kautta tai Suomen alueella ja ydinaseiden sijoittaminen rauhan aikana Suomeen. Perusteluissa oli mielestäni tarpeen ottaa huomioon se, että perustuslakivaliokunta on painottanut DCA-sopimuksen käsittelyn yhteydessä eduskunnan tiedonsaantioikeuden merkitystä sopimuksen toimeenpanossa. (PeVL 28/2024 vp)

Lisäksi olen muun ohella pitänyt tarpeellisena täsmentää, että kansallisen päätöksenteon tilanteissa olisi kyse ulkopoliittikan johtamisesta (PL 93.1 §) eikä ylipäällikön toimivallasta sotilaskäskyasioissa (PL 128 §). Ehdotetun kriminalisoinnin ohella pidin tarpeellisena viitata myös muihin rikoslain yleisvaarallisia rikoksia koskeviin säännöksiin, jotka voisivat tulla sovellettaviksi.

Puolustusministeriö on esityksen jatkovalmistelussa ottanut huomioon esittämäni näkemykset.

Kansallisesta päätöksentekomekanismista

Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että asianmukainen päätöksenteko- tai sopimusjärjestelmä riippuu tilanteesta, jotka voivat olla keskenään hyvin erilaisia ja moninaisia. Perustuslaissa ei ole nimenomaisesti säädetty Nato-asioiden kansallisen kannanmuodostuksen tai päätöksenteon kuulumisesta millekään valtioelimelle. Koska nimenomaisia säännöksiä ei ole, tulkinta tulee esityksen mukaan perustaa eduskunnan ja valtion ylimpien toimielinten väliseen yleiseen toimivallanjakoon.

Nämä lähtökohdat ovat minusta oikeudellisesti asianmukaiset. Oikeudelliselta kannalta on minusta selvää myös se, että nimenomaisesti käsillä olevan hallituksen esityksen tarkoittamien päätöksentekotilanteiden varalle ei tarvittaisi mitään nimenomaista uutta sääntelyä.

Huomionarvoista on, että Naton päätöksenteko rakentuu jäsenvaltioiden yksimielisyyden varaan. Päätökset Naton neuvostossa ja sen alaisissa toimielimissä katsotaan hyväksytyiksi, jollei joku jäsenvaltio vastusta päätöksentekoa. Kukin jäsenvaltio käsittelee oman valtiosääntönsä mukaan sen, miten ja missä järjestyksessä ne tekevät päätökset, joita on käsitelty tai käsitellään Naton tasolla. (Ks. PeVL 80/2022 vp, kappale 41.)

Valtioneuvoston ohjesäännön 25 §:n 3 kohdan mukaan ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan (UTVA) on valmistelevasti käsiteltävä tärkeät ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja muita Suomen suhteita ulkovaltoihin koskevat asiat. Keskeiset ulko- ja turvallisuuspoliittiset asiat linjataan tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteisessä kokouksessa (TP-UTVA).

Naton toimintaan ja puolustusyhteistyöhön osallistumista koskevaan päätöksentekoon sovellettaisiin tapauskohtaisesti erityisesti lakia kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta. Päätöksen avun antamisesta tai pyytämisestä, yhteistoiminnasta tai muuhun kansainväliseen toimintaan osallistumisesta tekee lain 2 §:n mukaisesti valtioneuvoston yleisistunto asianomaisen ministeriön esittelystä. Jos avun antaminen tai pyytäminen on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävä kansainvälinen asia, päätöksen tekee siltä osin valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta tasavallan presidentti. Ennen päätöksen tekemistä valtioneuvoston on lain 3 §:n mukaisesti kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa, jos apu tai toiminta voi sisältää sotilaallisten voimakeinojen käyttöä. Jos päätös koskee erityisen vaativaa tilannetta, valtioneuvoston on ennen päätöksentekoa kuultava eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteko.

Erilaisia päätöksentekotilanteita on kuvattu hallituksen esityksessä seuraavasti.

Natossa tapahtuvaa **ydinpelotteen käytännön toteutusta ohjaa ja kontrolloi Naton ydinasepolitiikan suunnitteluryhmä (NPG)**, jossa jäsenvaltioita edustavat puolustusministerit. Päätöksenteko perustuu kuten muutenkin Natossa jäsenvaltioiden yksimielisyydelle. Suomen kannat Naton ydinasepolitiikan kehittämiseen ja toimeenpanoon linjataan TP-UTVA:ssa.

Jos kyse olisi esimerkiksi **Naton tai puolustusyhteistyön puitteissa toteuttavasta operaatiosta, joka sisältäisi toisen valtion joukkojen toimintaa Suomessa**, kansallinen päätös tehtäisiin kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain mukaisesti.

Tilanteissa, joissa Suomi voisi joutua sodaksi luonnehdittavaan aseelliseen selkkaukseen, sovellettaisiin perustuslain 93 §:n 1 momentin mukaista menettelyä, jonka mukaan presidentti päättää sodasta ja rauhasta eduskunnan suostumuksella.

Ydinräjähteiden kauttakuljetus Suomen läpi voisi esityksen perusteluiden mukaan tulla käsiteltäväksi monen erilaisen tilanteen yhteydessä. Kysymys kauttakuljettamisesta voisi nousta esimerkiksi Naton operatiivisen toiminnan, aluevalvontalain lupamenettelyjen tai puolustusyhteistyösopimuksen konsultaatiomenettelyn kautta. Kuhunkin tilanteeseen sovellettaisiin asiakokonaisuutensa perusteella asianmukaisinta kansallista päätöksenteko- ja kannanmuodostustapaa. Tärkeät ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat asiat linjataan TP-UTVA:ssa. Sinänsä puolustusvaliokunta on aiemmin pitänyt kysymystä ydinaseiden tuomisesta tai kauttakulusta Suomen kautta erittäin teoreettisena (PuVL 7/2024 vp, s. 7).

Ydinaseiden sijoittaminen Suomeen puolestaan olisi valtiosopimusasia ja vaatisi eduskunnan hyväksymisen perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan. Sopimuksen käsittelyjärjestys tulisi arvioitavaksi osana kansallista käsittelyä. Nykyisen politiikan mukaan Yhdysvalloilla ei ole suunnitelmaa, aikomusta tai syytä sijoittaa ydinaseita uusiin maihin (HE 58/2024 vp, s. 12, PuVL 7/2024).

Perustuslakivaliokunta korosti puolustusyhteistyösopimuksesta antamassaan lausunnossa eduskunnan pitämistä ennakoivasti ja säännöllisesti informoituna erityisesti sopimuksen 3, 4, 6 ja 11 artiklan osalta sopimuksen toimeenpanosta (PeVL 28/2024 vp, kappale 25).

Eduskunnan aseman osalta esityksen perusteluissa todetaan, että tilanteissa, joissa kyse ei ole erikseen säädetyistä päätöksentekomenettelyistä, joihin eduskunta osallistuu, eduskunnalle annetaan tietoa Suomen sotilaallisesta puolustamisesta, Naton yhteisestä puolustuksesta ja puolustusyhteistyöstä sekä niihin mahdollisesti liittyvistä ydinräjähteitä koskevista asioista perustuslain 47 ja 97 §:n perusteella. Esimerkiksi TP-UTVA:ssa linjatuista Suomen kannoista Naton ydinasepolitiikasta annetaan tietoa eduskunnalle perustuslain 47 ja 97 §:n mukaisesti.

Vaikka eduskunnan tiedonsaannin kannalta olisi ollut suotavaa käsitellä päätöksenteon tilanteita vieläkin seikkaperäisemmin, päätöksentekomenettelyn kuvausta on lausuntopalautteen ja huomioideni perusteella perustelutasolla tarkennettu, ja se mielestäni kuvaa yleispiirteissään ne tilanteet, jotka edellyttävät tai voisivat eri tasoilla edellyttää Suomen kansallista kannanmuodostusta tai päätöksentekoa. Mahdollisiin tulevaisuuden tilanteisiin voimassa olevaa sääntelykehikkoa sovitettaessa, tärkeän tulkinta-aineiston laillisuuden valvonnan muodostaisivat muun muassa tässä lainvalmisteluaineistossa ja samassa yhteydessä myös eduskunnan käsittelyssä syntyvät tulkintakannanotot.

DCA-sopimuksen mukaisesta konsultaatiovelvoitteesta

Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyösopimuksen perusteella Yhdysvaltojen joukkojen käytössä olevilta ilma-aluksilta, aluksilta ja ajoneuvoilta ei edellytetä aluevalvontalain mukaisia lupia kuten muilta Naton joukoilta, vaan Suomen alueelle tulo ja maassaolo on mahdollista suoraan puolustusyhteistyösopimuksen perusteella. Tämä merkitsee esimerkiksi sitä, että ilma-alukset saavat sopimuksen yhteensovittamis- ja ilmoitusmenettelyjen mukaisesti lentää Suomen alueen yli, laskeutua sinne ja nousta sieltä ilmaan.

Kaikkeen Suomen ja Yhdysvaltojen väliseen puolustusyhteistyöhön sovelletaan puolustusyhteistyösopimuksen velvoitetta siitä, että sopimuksen mukaisessa toiminnassa, myös varastoitaessa tietynlaisia aseita Suomen alueelle, kunnioitetaan kaikilta osin Suomen suvereniteettia, lainsäädäntöä ja kansainvälisoikeudellisia velvoitteita. Sopimuksen keskeisiin artikloihin on myös kirjattu kunnioittamisvelvoitteeseen kiinteästi liittyvä velvoite molempien osapuolten näkemysten kuulemisesta ja niiden huomioonottamisesta (konsultaatio). Konsultaatiovelvoite mahdollistaa tapauskohtaisesti eri tasoilla Suomen näkökohtien esiintuomisen esimerkiksi siitä, että tietyn toiminnan toteuttaminen edellyttää Suomessa ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjauksia tai kansallista päätöksentekoa. Päätöksentekomenettelyn osalta sovellettavaksi voi tällöin erityisesti tulla kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annettu laki. Konsultaatio mahdollistaa myös sen, että Suomi voi ilmoittaa joko yleisesti tai yksittäistapauksessa, että jokin toiminta ei ole Suomen lainsäädännön tai sitovien kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden mukaista taikka muuten Suomen hyväksyttävissä. (Ks. HE 58/2024 vp.)

Esityksessä todetaan, että puolustusyhteistyösopimuksen määräyksistä ainakin sovittuihin tiloihin ja alueille pääsemistä koskevalla 3 artiklalla, materiaalin ennakoita sijoittamista koskevalla 4 artiklalla sekä ilma-alusten, alusten ja ajoneuvojen liikkumista koskevalla 11 artiklalla voi olla liityntä ydinräjähteitä koskeviin kysymyksiin. Kyseiset artiklat sisältävät sopimuksen mukaisen konsultaatiovelvoitteen, joka mahdollistaa tapauskohtaisesti Suomen näkökohtien esiintuomisen sopimuksen määräyksiä sovellettaessa. Tällöin Suomi voisi hallituksen esityksen mukaan esimerkiksi ilmoittaa, että Suomen lainsäädäntö ei mahdollista ydinräjähteiden maahantuontia, jolloin Yhdysvaltojen joukkojen tulisi pidättäytyä kyseisestä toiminnasta ja toimia Suomen kannan mukaisesti.

Hallituksen esitysluonnoksesta antamassani lausunnossa olen kiinnittänyt DCA-sopimuksen mukaisen konsultaatiovelvoitteen osalta huomiota lähinnä siihen, että esitysluonnoksesta ei ilmennyt, millaisen päätöksentekomenettelyn mahdollinen ydinaseisiin liittyvä konsultaatio käynnistäisi Suomen kansallisessa päätöksentekojärjestelmässä. Asiaa on sittemmin pyritty esityksessä kuvaamaan. Sen mukaan eduskunnan asema puolustusyhteistyösopimuksen

mukaisessa konsultaatiossa turvataan joko perustuslain 47 ja 97 §:n mukaisesti tai kytkemällä eduskunta päätöksentekoon kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain 3 §:n mukaisesti.

Puolustusyhteistyösopimuksen mukainen konsultaatio voi tapahtua eri tasoilla asevoimista aina valtion ylimpään johtoon saakka. Kansallisessa kannanmuodostuksessa ja päätöksenteossa noudatetaan samoja menettelytapoja ja säännöksiä kuin muussakin puolustusyhteistyötä koskevassa kansallisessa kannanmuodostuksessa ja päätöksenteossa sekä otetaan huomioon se, että perustuslakivaliokunta on korostanut eduskunnan informoinnin tärkeyttä puolustusyhteistyösopimuksen toimeenpanossa (PeVL 28/2024 vp). Perustuslakivaliokunta on nimenomaisesti todennut, että DCA-sopimus sisältää mahdollisuuksia vaikuttaa täysivaltaisuuden kannalta merkittävimpien sopimusmääräysten soveltamiseen käytännössä, eikä sopimus poista ylimmiltä valtioelimiltä mahdollisuuksia vaikuttaa sopimuksen soveltamiseen näiden toimivallan mukaisella tavalla. Sen johdosta valiokunta on katsonut, että puolustusyhteistyösopimus ei vaikuta ylimpien valtioelinten toimintaan eikä eduskunnan asemaan pitäen samalla puolustusyhteistyösopimusta perustuslain 1 §:n 3 momentin kannalta ongelmattomana. (PeVL 28/2024 vp). Myös eduskunnan ulkoasianvaliokunta on puolustusyhteistyösopimusta käsitellessään korostanut sitä, että puolustusyhteistyösopimus perustuu Suomen suvereniteetin, lainsäädännön ja kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden kunnioittamiseen. Suomen suostumuksella ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti sopimuksella luodaan kehys Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyön tehostamiselle (UaVM 5/2024 vp).

Puolustusvaliokunta on DCA-sopimuksen käsittelyn yhteydessä todennut, että saadun selvityksen mukaan konsultaatioita voidaan käydä eri tasoilla, tarvittaessa myös valtioneuvosto ja tasavallan presidentti prosessiin mukaan kytkien. Sopimuksen suvereniteettia koskevaa kunnioittamisvelvoitetta vahvistaa sopimuksen keskeisiin artikloihin (3, 4 ja 11 artiklat) kirjattu velvoite molempien osapuolten näkemysten kuulemisesta ja niiden huomioonottamisesta. Tämän mukaisesti osapuolet konsultoivat toisiaan eri tasoilla asevoimista aina valtion ylimpään johtoon saakka. Konsultaatiota voisi tapahtua eri vaiheissa, kuten harjoitustoiminnan, joukkojen käytön ja operatiivisen toiminnan vuosittaisen suunnittelun yhteydessä ja tapauskohtaisesti. Konsultaation tarkoituksena on varmistaa Suomelle riittävä tilannetietoisuus sopimuksenmukaisesta toiminnasta ja mahdollistaa ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten näkökohtien huomioiminen sopimuksen soveltamisessa sekä tarvittaessa kansallinen päätöksenteko. Näin Suomi voi tarvittaessa tuoda esiin Yhdysvalloille näkemyksensä, jotka Yhdysvallat ottaa huomioon. (PuVL 7/2024 vp)

Hallituksen esityksen mukaan Suomen olisi konsultaatiomenettelyssä mahdollista ilmaista ne rajoitteet, myös poliittiset, joiden puitteissa tällainen toiminta olisi Suomessa hyväksyttävissä. Yhdysvalloilla on velvollisuus kunnioittaa Suomen näkemystä siitä riippumatta, onko rajoite

poliittinen vai lainsäädäntöön perustuva. Hallituksen esityksen mukaan konsultaatiomenettely turvaisi ydinenergialain 4 §:n kumoamisesta huolimatta riittävällä tavalla Suomen suvereniteetin mahdollistaessaan edelleen Suomen oman kannanmuodostuksen ja päätöksenteon koskien ydinräjäheteitä. (Ks. myös HE 58/2024 vp, s. 162.)

Käsitellessään puolustusyhteistyösopimusta sen pääsy- ja käyttöoikeuksia alueille ja tiloihin, joukkojen liikkumista sekä turvallisuuden varmistamista koskevien määräysten osalta perustuslakivaliokunta on korostanut, että eduskunnalla ”on perustuslain 47 §:n 1 momentin nimenomaisen säännöksen mukaan oikeus saada valtioneuvostolta asioiden käsittelyssä tarvitsemansa tiedot. Säännös sisältää yhtäältä valtioneuvoston velvollisuuden oma-aloitteisesti toimittaa eduskunnan tarvitsemat tiedot ja toisaalta velvollisuuden toimittaa eduskunnan pyytämät tiedot (HE 1/1998 vp, s. 97/II, ks. myös PeVL 30/2020 vp, s. 3 ja 5). Myös perustuslain 47 §:ää täydentävän perustuslain 97 §:n perusteluissa viitataan siihen, että valtioneuvoston tulee tarpeen mukaan oma-aloitteisestikin antaa ulkoasiainvaliokunnalle selvityksiä (HE 1/1998 vp, s. 154/II).” Samalla se on painottanut eduskunnan tiedonsaantioikeuden asianmukaisen toteuttamisen merkitystä turvallisuussuunnitelmien ja niihin liittyvien hallinnollisten järjestelyjen sekä sopimuksen muun toimeenpanon osalta. (PeVL 28/2024 vp) Tämä on liittynyt siihen, että sopimuksen asianmukaisten yhteensovittamis- ja ilmoitusmenettelyjen mukaisesti toteutettuna sopimus joka tapauksessa merkitsee laajoja oikeuksia, vaikkakin alueille pääsy- ja käyttöoikeuksien osalta ne ovat ennakolta määriteltyjä.

Esimerkiksi käsiteltäessä asiaa kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain 3 §:n mukaisesti erityisen vaativana tilanteena asia tulee eduskunnassa käsiteltäväksi valtioneuvoston selonteon perusteella. Selonteko otetaan käsiteltäväksi täysistunnossa. Kun keskustelu selonteosta on päättynyt, eduskunta päättää, mihin valiokuntaan asia lähetetään sekä antaako yksi tai useampi muu valiokunta lausuntonsa asiasta sitä valmistelevasti käsittelevälle valiokunnalle. Valiokunnan on ehdotettava selonteon johdosta hyväksyttävän kannanoton sanamuoto. Täysistunto voi äänestää kannanoton sisällöstä, mutta ei hallituksen luottamuksesta. Perustuslain 44 § huomioon ottaen eduskunta voi kuitenkin päättää olla lähettämättä asiaa valiokuntaan, jolloin eduskunta ei hyväksy selonteon johdosta kannanottoa. Mahdollinen kannanotto toimitetaan valtioneuvostolle tiedoksi eduskunnan kirjelmänä, ja hallituksen on otettava se toiminnassaan huomioon.

Arvioni mukaan näin tulkittuna voimassa olevat päätöksentekomenettelyt turvaavat asianmukaisen kansallisen päätöksenteon mukaan lukien eduskunnan tietojensaanti- ja osallistumisoikeudet myös DCA-sopimuksen mukaisessa konsultaatiossa.